

Pálfy Miklós

FRANCIA–MAGYAR, MAGYAR–FRANCIA TANULÓSZÓTÁR

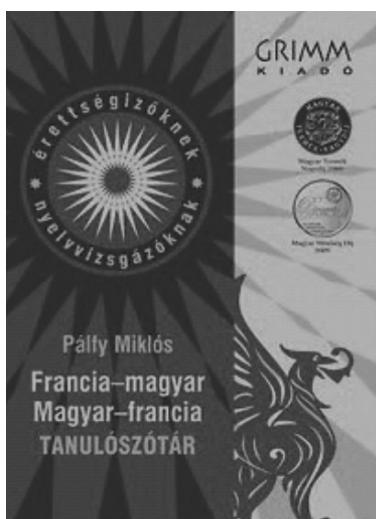
Második, javított, bővített kiadás

Grimm Kiadó: Szeged 2007. 30 + 914 p.

A Grimm Kiadó Francia–magyar, Magyar–francia tanulószótára, annak is 2. javított, bővített kiadása 2009-ben elnyerte a Magyar Termék Nagydíjat és Magyar Minőség Díjat. Ez a szótár egy sorozat egyik darabja, mely szókinccse és felépítése alapján elsősorban kezdőknek, középhaladóknak ajánlott a középszintű érettségihez, alap-, ill. maximum középfokú nyelvvizsgálóhoz (KER: A1, A2, B1, B2). A kiadó ezzel a sorozattal – vonatkozik ez magára a francia nyelvi változatra is – rendkívül színvonalas, igényes kiadványok megjelentetésére vállalkozott. 2007-ben kerültek a boltok polcaira az angol, a német és a francia nyelvű kétnyelvű, kétirányú tanulószótárak. Ezt továbbiak (pl. a spanyol), ill. javított kiadások követték.

Korábban Eckhardt Sándornak és e tanulószótár szerzőjének, Pálfy Miklósnak a szótárait forgathatták a fent említett célcsoportok, ám ennyire speciálisan célzott anyaggal eddig még egyik kötet sem rendelkezett. A szerző Dr. Pálfy Miklós: egyetemi tanár, a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán a Francia Nyelvészeti Tanszék professzora, aki többször volt magyar vendégtanár a Sorbonne Nouvelle-en, tankönyvíró, szótárszerkesztő. Személye garancia arra, hogy a Grimm Kiadó e kiadványa is a kívánt minőséget nyújtsa.

A sorozat kötetei külső megjelenésükben, színüket kivéve teljesen azonosak. A francia változat narancssárga-kék színű (1. ábra). Jellemző rájuk, hogy a megszokott „középszótár” nagyságnál kisebb, ám vastosabb könyvek. Ez a mű 30 plusz 914 oldalas, CD-melléklete nincs. Sajnos nem kemény, hanem puhakötésű, de jó minőségű, megfelelő vastagságú, hófehér papírra nyomtatott könyv. Jelenlegi ára könyvesboltban 8500 Ft, ami kétirányúságát is figyelembe véve reális árnak mondható. Diákbarát módon a szótár oldalán regisztreres betűrendjelölés van. Maximálisan törekedett a szerkesztő arra, hogy a legfontosabb információk feltűnő helyen álljanak. Az első fül külső részén praktikus kiemeli

a tematikus rajzok és nyelvtani ablakok tartalomjegyzékét, a belsőn pedig megtaláljuk a szótárban alkalmazott fonetikai jelöléseket.

Az első és hátsó borító belső oldalán azonnali segítséget kap a szótárhasználó, melynek formája: a francia–magyar, ill. a magyar– francia szótárrész szerkezetének ismertetése egy-egy kiragadott szótároldallal, világos magyarázatokkal.

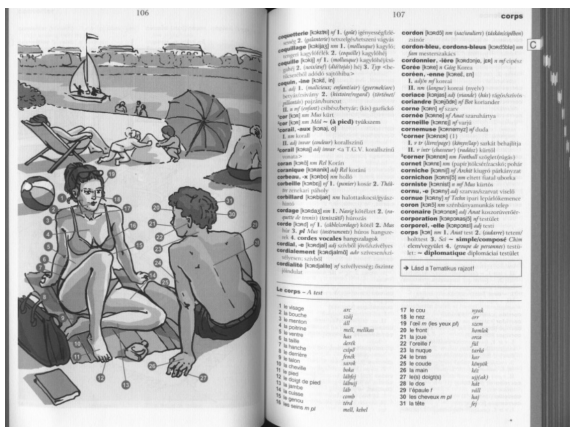
A megastruktúra részeként Tartalomjegyzék, majd Kiadói előszó és Általános tájékoztató következik. A szótár mind az előbb említettekben, mind a hátsó borítóján világosan rávilágít az általam már fentebb említett célcsoportra. Az előzetes tájékoztatókból megtudhatjuk, hogy a célcsoport igényeit szem előtt tartva beszélt nyelvi, diáknyelvi, közvetlen társalgásra jellemző szavak, nyelvi fordulatok is megjelennek a szótárban (pl. *boulot* [bulo] *nm fam* - melő *fam*). Továbbá, hogy a köznyelvi szókincs gyakori elemei a szokásosnál részletesebben tárgyaltak, és hogy az ekvivalenseket, példákat stílusréteg-minősítések, használati értékre, szak- vagy alkalmazási területre vonatkozó utalások kísérik. A példaanyag aktuális, élőnyelvi. Az ekvivalensek, példák sorrendje az élőbeszédbeli gyakoriságot követi.

A szótárban használt rövidítések (Nyelvtan, Szakterületek, Nyelvi szintek, stílusrétegek, stb.) franciául és magyarul vegyesen vannak felsorolva, ami bár szokatlan, esetenként zavaró is lehet, de a kétirányúság miatt érthető.

A szótárban alkalmazott fonetikai jelöléseket néhány oldalon belül két helyen is megtalálhatjuk, ezt túlzottnak érzem, sőt mivel a francia nyelv esetében nem bevett gyakorlat a kiejtés jelölése, hisz az nem olyan problémás, mint pl. az angolban, ezért még akár fölöslegesnek is mondhatnám. Talán ilyen esetben nem lenne feltétlenül szükséges teljesen egységesíteni valamennyi nyelvre vonatkozóan a sorozat szótárait.

Az igeragozási útmutatóban a tárgyalt igeidők-igemódok sorrendje nagyon esetlegesnek tűnik (Kij. > Felsz. > Kij.), ám kétségtelen, hogy a megastruktúra e része épp az iskolai nyelvtanulás során lehet rendkívül hasznos. Hasonlóan a szótár következő részei is, a ragozási típusok és teljes ragozási táblázatok.

Általánosan elmondható a szótárrészről, hogy több szempontból is nagyon felhasználóbarát. A keresést megkönnyítendő a kiadvány az oldalán regiszteres: a francia–magyar rész kék szélű, a magyar– francia fehér alapon kék betűjelölésű. Tipográfiaileg kiemelendő, hogy a szócikkek lényegi része, azaz a címszavak, ill. az ekvivalenciák és a hozzájuk tartozó sorszámozás is kék színűek. Mivel úgy nevezett tanulószótárral van dolgunk, a felhasználó a

szócikkeken kívül találkozik még kifejezetten nyelvtanulóknak szánt nyelvészeti és kulturális információkkal, melyek grafikailag is jól elkülönülő, ún. információs ablakokban található. A **civilizációs ablakokat** (2. ábra) a francia–magyar részben találjuk (reáliák, pl. *baccalauréat*), míg a **nyelvtani ablakokat** a magyar–francia részben helyezték el tudatosan, a nyelvtanulás sajátosságaihoz illeszkedve. (pl. A tagadás, A névelő). A lila szíllel kiemelt **tematikus rajzok** a képes szótárak módszerét követik, változatossá, a szó szoros értelmében színesebbé teszik a tanulószótárakat. Elhelyezésük, nagyon kevés kivételtől eltekintve (pl. a 2. ábra), sajnos következtelen, mint például a *Le bureau – Az íróasztal* c. tematikus rajz, mely a magyar–francia rész *érezécsalódás–eshetőség* szavakat felölelő részében kapott helyet, teljesen indokolatlanul, a 608-609. oldalon (A *bureau* szócikknél persze a 63. oldalon utalás van erre vonatkozóan.).

A szótár **elrendezése** betűrendes, illetve részben bokrosító (m–fr). A francia–magyar rész a francia, a magyar–francia a magyar ábécét követi. Utóbbiban a rövid és hosszú magánhangzópárok egy-egy fejezeten belül található.

Szövegtípusok tekintetében elmondható, hogy a föntebb már említett módon a szócikkek között információs ablakok és rajzok található.

A szócikkek szerkezete – amit a borító belseje elől és hátul kiválóan szemléltet – a kiadó tervei szerint kevésbé összetett, mint a kézis�ótárak esetében, hogy az a kezdő nyelvtanuló számára is érthető legyen. A főnevek esetében a következő adatok jelennek meg: kék színnel a címszó, melyet szögletes zárójelben a fonetikai átírás követ. Ezt a szófaj és a nem jelzése, majd az ugyancsak kék színű, sor-számozott ekvivalenciák előtt a szakterü-

leti besorolás, ill. zárójelben dőlt betűvel jelentéspontosító adalékok, példamondatok, fontosabb állandósult szókapcsolatok egészítik ki. Különösen összetett szavak esetében megjelenik közvetlenül a címszó után azonos vastagsággal és színnel a többes számú alak is. (Melléknevek esetében pedig a hím- és a nőnemű alak végződése is szerepel.)

Igék esetében jellemzően a kiejtés, a ragozási típus száma, majd az ige tranzitív vagy intranszítív volta jelenik meg. Ezután következik szükség esetén itt is zárójelben jelentéspontosító szavakkal kiegészítve a kék színű magyar ekvivalensek sora. Az igei szócikkeket is a fontosabb frazémák megadása zárja le.

A többi szó esetében is hasonló struktúrával találkozunk, értelemszerűen szófajspecifikus módon.

A mezostruktúra kapcsán említendő, hogy a szótár baloldali lapjának **élőfejében** balra megszokott módon az oldal első szavát, a jobboldali lap jobb felső sarkában pedig az oldal utolsó szavát látjuk. Középen minden oldalon az oldalszám található.

Az első, tájékoztató jellegű 30 oldal számozása római, a szótárrésze arab számokkal történik. Utalásképpen az ismert tildét és a nyilat alkalmazták itt is.

A Grimm Kiadó tanulószótár sorozata nem véletlenül lett az évek során több díj tulajdonosa. Mind szakmai, mind esztétikai kritériumoknak kiválóan megfelel. Természetesen a megcélzott közönségéből adódóan közel sem ölel fel akkora szómennyiséget, mint pl. Eckhardt Sándor akadémiai „nagyszótára”, melynek kétszer két kötetében 90 000, ill. 135 000 címszó található, de még az ugyancsak Pálffy Miklós által szerkesztett, szintén „grimmes” kéziszoár 35 ill. 50 000 címszavától is elmarad; nem hátrányára, inkább jellegéből adódóan. Az ún. kisszoár kb. 26 000 adatánál azonban természetesen gazdagabb, hiszen irányonként 25 000 címszót számlál! (3. ábra) Legnagyobb előnye következetessége, kiváló strukturáltsága, átláthatósága és diákbarát volta. Tanulmányozása során kifejezetten megszerettem ezt a szótártípust, és szívből fogom ajánlani mind a magyar közoktatásban, mind a magyart idegen nyelvként tanuló francia anyanyelvű tanítványaimnak.

Gerédné Bereczky Szilvia